

GERDA VAN WAGENINGEN

Daar komt de dokter

GROTE LETTER BIBLIOTHEEK
DEVENTER

1

‘Het zal geen gemakkelijk leven zijn, Maud.’

Twee felblauwe ogen keken de jonge vrouw aan. De kille herfstwind rukte aan haar rokken, die laag na laag over de wijduitstaande crinolines lagen en haar bijna onbenaderbaar maakten voor de jongeman naast haar. De beukenbladeren waren verkleurd en dwarrelden op de grond, de een na de ander, en samen vormden ze een dik tapijt om de voeten van de twee jonge mensen.

Andreas de Hooghe keek naar het meisje. Er was een etentje geweest bij hem thuis. Maud en Anna-Sophie waren er, hun vader, vergezeld van zijn nieuwe vrouw, en natuurlijk was het gezellig geweest. De hele familie had welwillend toegekeken toen Andreas doorzichtig had voorgesteld om Maud de tuin te laten zien, waar zijn moeder zelf verschillende kruiden kweekte. De hele familie wachtte op hun terugkomst en wat hij dan te vertellen zou hebben. Hij wist het en zij wist het vanzelfsprekend ook. Toch keek ze nu een tikje onzeker naar hem op. Ze kenden elkaar al lang, heel lang. Haar hele leven, dacht ze. Zijn blauwe ogen waren haar vertrouwd, zijn blonde bakkebaarden

met de rossige gloed erover, zijn smalle lippen die zijn gezicht iets strengs gaven. Zijn smalle ringbaard, die hij sinds een paar maanden had laten staan, toen hij weer naar huis gekomen was na het beëindigen van zijn doktersstudie in Leiden.

In de tuin had Andreas haar verteld van zijn plannen. Natuurlijk had ze daarover al door papa horen vertellen. Andreas had, zoals het hoorde, zijn plannen eerst met hem doorgesproken. Het zou allemaal prachtig uitkomen, dat wist Maud ook wel. Ze voelde ontzag voor de man naast haar. Hij was lang, een tikje gezet ook. Met recht een indrukwekkende verschijning. En toch aarzelde ze.

Maud wist dat ze niet van Andreas de Hooghe hield. Ooit had ze van iemand anders gehouden, iemand die gestorven was. Een droom was voorgoed voorbij en bovendien kon ze niet langer meer bij papa blijven wonen. Haar vader was drie maanden geleden hertrouwd met een vrouw die maar vijf jaar ouder was dan Maud zelf. Zowel Maud als haar jongere zusje Anna-Sophie had moeite met hun nieuwe stiefmoeder. De sfeer in huis was niet prettig meer. Vooral voor Maud was het moeilijk, nadat ze zoveel jaren had gezorgd voor de huishouding

van haar vader. Nu moest ze de bevelen opvolgen van zijn nieuwe vrouw, en bevelen waren er genoeg. Meestal betrof het werkjes die de meid evengoed had kunnen doen. Met de dag werd Maud opstandiger en ze wist dat er iets veranderen moest. Nu werd haar een uitweg geboden. Ze zuchtte eens. Ze moest het veld ruimen voor papa's nieuwe gezin en er was maar één manier waarop dat mogelijk was zonder dat haar goede naam werd aangetast: het huwelijk.

Ze wierp een onderzoekende blik op de man naast haar, die haar aarzeling moest merken en haar voorzichtig bij de elleboog vatte. De kruidentuin van zijn moeder was natuurlijk maar een smoes geweest, dat wisten ze allebei en de wachtende familie binnen wist het ook. Maud kreeg het een beetje benauwd bij die gedachte. Zwijgend leidde Andreas haar ondertussen de straat op, waar ze langzaam door de schemering wandelden onder de kalende bomen door.

‘Ik kan me zo weinig bij uw plannen voorstellen,’ bekende Maud timide, toen ze beseftte dat de stilte tussen hen pijnlijk begon te worden.

‘Er zijn nog nauwelijks dokters op het eiland, Maud,’ vertelde hij met een onmiskenba-

re opluchting in zijn stem, omdat ze tenminste belangstelling toonde voor de manier waarop hij zich zijn, nee, hún toekomst voorstelde. Ze wandelden in de richting van de kerktoren, de voorname straat door van de middelgrote stad waar ze beiden waren opgegroeid. Hun beider vaders waren arts, de enige artsen in de verre omtrek die daartoe aan een universiteit hadden gestudeerd. Zulke artsen heetten ‘doctor medicinae’ in tegenstelling tot zovele andere ‘doktoren’, die meestal niet meer waren dan heelmeesters met een beperkte opleiding. Gewoonlijk hield die niet meer in dan een jaar of twee meelopen in de praktijk van een andere heelmeester. En chirurgijns gingen wel kijken hoe doden werden ontleed, om zo te leren hoe het menselijk lichaam in elkaar zat. Dergelijke lessen werden vanwege de temperatuur alleen in de winter gegeven. In het jaar 1860 waren echte, afgestudeerde artsen nog erg zeldzaam en een wettelijke regeling waardoor alleen gestudeerde artsen een praktijk mochten uitoefenen was er niet, al werd er wel over gesproken.

‘Ik zal daar veel goed werk kunnen doen, Maud, dat hoef ik jou als doktersdochter zeker niet uit te leggen. En jij zou me uitstekend kunnen helpen, want je vader heeft me verzekerd

dat de apotheek geen geheimen meer voor je heeft.' Ze voelde dat zijn geduld over haar aarzelen gespeeld was. Maar hij beheerste zich zo dat ze er onwillekeurig bewondering voor kreeg. 'Ik ben sinds een paar maanden afgestudeerd en we weten allebei dat de gemeenschap hier niet nóg een dokter kan onderhouden. Ik moet me dus ergens anders gaan vestigen, daar is geen twijfel aan. De Hoeksche Waard leek me daartoe het geschiktst. Er is een dokter in Oud-Beijerland, maar dat is voor het hele eiland lang niet genoeg. Het is groot en de wegen zijn er slecht. Mensen zouden niet een halve dag moeten reizen om de hulp van een goede dokter in te kunnen roepen. Het dorp waar ik naartoe wil, ligt in het midden van het eiland. Er wonen veel boeren in de Hoeksche Waard, rijke boeren. Zij kunnen een dokter betalen. Er was in dat dorp een heelmester, die de afgelopen zomer onverwacht is overleden. Mijn vader hoorde erover van een van zijn patiënten, die daar familie heeft. We zouden er een mooi leven kunnen opbouwen, Maud.'

Eindelijk kwam hij weer terug waar hij begonnen was, maar haar aarzeling om haar leven voor altijd aan het zijne te verbinden was nog niet verdwenen. Als ze maar geweten had of

er nog een andere mogelijkheid was geweest, dacht ze bedrukt. Ze knikte om hem te laten merken dat ze gehoord had wat hij haar had verteld, maar ze kon er niet toe komen hem aan te kijken.

‘Aarzel je?’ Voor het eerst sinds Andreas de Hooghe teruggekomen was van de universiteit dacht Maud enige onzekerheid bij hem te bespeuren.

‘Waarom ik?’ fluisterde ze ten slotte. Ze waren inmiddels vlak bij de kerk en ze keerden om. Het zou niet fatsoenlijk zijn om langer samen te zijn zonder een chaperonne die op hen paste. Het werd steeds donkerder en het zou niet lang meer duren eer de lantaarnopsteker zou komen om de straatlantaarns aan te steken. Het was bijna nieuwe maan, dus het zou nodig zijn. Met volle maan bleven de straatlantaarns uit. Dan was er immers licht genoeg, zeker als er geen bewolking was.

‘Dat is nogal duidelijk, Maud. Ik heb een flinke vrouw nodig die me daadwerkelijk kan helpen in de praktijk. Jij bent volkomen vertrouwd met wat er van een doktersvrouw wordt verwacht en die kennis zul je daarginds ook nodig hebben, want er is niemand wie je om raad zou kunnen vragen. Ik weet dat je moeder je goed

voor een dergelijke taak heeft opgeleid en ook dat je je vader de afgelopen jaren uitstekend hebt geholpen.'

Ja, dat had ze, dacht Maud nuchter. Zoals altijd werd ze verdrietig als ze aan haar gestorven moeder dacht. Drie jaar geleden alweer was mama overleden. Maud miste haar nog elke dag, al deed ze nog zo flink en probeerde ze elke dag opnieuw mama's taak over te nemen. Maar nu was er een andere vrouw en was zij niet meer nodig. Dat deed pijn, maar het was de waarheid. Ze had als kind al haar moeder geholpen met het bereiden van poeders, pillen en drankjes, net zoals zij dat later aan Anna-Sophie leerde. O, de jonge dokter naast haar had gelijk, zij was een vrouw aan wie hij ginds wat zou hebben. Het was voor een dokter altijd verstandig om met een doktersdochter te trouwen. Ze huiverde en ze wist niet of dat door de kille herfstwind kwam of door de onvermijdelijke loop die haar leven vanavond nam. Al verzette ze zich ertegen, ze wist tegelijkertijd dat het zinloos zou zijn. Buiten het feit dat ze moeiteloos voor zijn apotheek zou kunnen zorgen, was ze jong, gezond en sterk. Ze had brede heupen, geschikt om gezonde kinderen te baren. Hij zou geen betere

vrouw kunnen krijgen.

Ze slaakte onmerkbaar haar zoveelste zucht. Zwijgend liepen de beide jonge mensen naast elkaar door de avondlucht, waar de schemering nu bijna overging in duisternis.

Pas toen ze weer terug waren in de tuin van zijn ouderlijk huis hield hij haar staande met een vastberadenheid die haar deed beseffen dat er geen ontkomen aan was.

‘Ik heb je vader om toestemming gevraagd, Maud. Hij is erg blij met mijn voornemen om jou tot mijn vrouw te maken. Wil je me de eer aandoen om in het voorjaar mijn vrouw te worden? Na ons huwelijk wil ik dan zo snel mogelijk naar het dorp gaan om me er te vestigen. In de winterdag zijn de wegen daar erg slecht, dus als je mijn aanzoek aanneemt, zal ik zeer binnenkort op zoek gaan naar een huis dat voor ons geschikt is. Daar kan ik niet te lang mee wachten.’

Het was allemaal zo logisch, alles paste zo goed, maar nog aarzelde Maud. Niettemin wist ze dat er al over haar toekomst was beslist voordat ze daar zelf ook maar enig idee van had gehad. Als haar stiefmoeder aardiger was geweest, zou ze waarschijnlijk nog langer gearzeld hebben. Nu wist Maud dat haar geen

andere mogelijkheid bleef dan zijn aanzoek te accepteren. Ze overwon zichzelf, beseffende dat al dat aarzelen haar niets verder hielp.

‘Er is één voorwaarde,’ hakte ze. Ze stonden stil in de tuin en nu kon ze het niet langer meer uitstellen. Binnen werd nog steeds op hen gewacht. Er verscheen een onzekere uitdrukking op zijn gezicht en dat vond ze toch wel aandoenlijk. Waarschijnlijk was het gewoon niet in hem opgekomen dat zij wel eens bedingen had kunnen hebben tegen een huwelijk dat voor alle partijen zo passend zou zijn en dat bovendien op zo’n geschikt moment kwam. Andreas de Hooghe was gewoonlijk even zelfverzekerd als Maud Verhulst onzeker was.

‘Welke?’ Hij rechte zijn rug. Zijn blauwe ogen priemden in de hare. Even kreeg ze het gevoel dat hij het heel onfatsoenlijk vond, dat ze er zelfs maar over durfde te denken hem een voorwaarde te stellen.

‘Ik zou graag mijn zusje meenemen.’

‘Anna-Sophie?’ Hij scheen verbijsterd.

Maud knikte. ‘Precies. Ik ben bezig haar, na de dood van onze moeder, net zo goed op te leiden voor de apotheek als mama dat mij heeft gedaan. Samen hebben we papa deze laatste moeilijke jaren geholpen, we hebben zijn huis-